

DRAMA V LIVONSKU

Jules Verne

DRAMA
V LIVONSKU

PODIVUHODNÁ PUTOVÁNÍ
SVAZEK 52

*Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Překlad: Vojtěch Franta
Ilustrace: Léon Benett
Obálka © Jiří Miňovský – ARBE, 2021
© DOBROVSKÝ s.r.o., 2024

ISBN 978-80-277-4593-7 (pdf)

Jules Verne

DRAMA V LIVONSKU

Obsah

I. kapitola	Hranice překročeny	5
II. kapitola	Slovan pomáhá Slovanovi	16
III. kapitola	Nikolevova rodina	27
IV. kapitola	V poštovním dostavníku	39
V. kapitola	Krčma U Zlámaného kříže	52
VI. kapitola	Slované a Germáni	61
VII. kapitola	Policejní prohlídka	70
VIII. kapitola	Na univerzitě v Děrptu	83
IX. kapitola	Udání	93
X. kapitola	Výslech	104
XI. kapitola	Jedni proti druhým	118
XII. kapitola	Vladimir Janov	129
XIII. kapitola	Druhá prohlídka	139
XIV. kapitola	Rána za ranou	149
XV. kapitola	U hrobu	157
XVI. kapitola	Zpověď	165

I. KAPITOLA

Hranice překročeny

O samělý muž kráčel nocí. Jako vlk se proplétal mezi ledovými balvany, které nakupily mrazy dlouhotrvající zimy. Podšité kalhoty, chalát, jakýsi kaftan, rýhovaný, z kravské srsti, a ušanka jej chránily jen nedokonale před ostrým větrem. Rozpukané rty a ruce mu působily bolest. Konečky prstů ho pálily a zatínaly se, neboť mu mráz lezl za nehty. Kráčel hustou tmou pod pošmournou oblohou, jejíž mraky hrozily sněhem, ačkoliv byl již začátek dubna, ale na padesátém osmém stupni šířky. Uminil si, že se nezastaví. Kdyby se zastavil, možná by už nebyl schopen další cesty.

Nicméně v jedenáct hodin v noci přece jen zůstal stát. Ne že by mu nohy vypovídaly službu, neboť jeho tělesná síla se rovnala síle duševní. A silným hlasem, s nevýslovným výrazem vlasteneckého citu zvolal:

„Konečně jsou tu hranice! Livonské hranice, hranice mé milované vlasti!“

A pak rozeplal ruce, aby objal ten široký prostor, který se otvíral před ním. Potom pevně vstoupil na bílou půdu, jako by do ní chtěl vrýt svou stopu. Konečně měl před sebou cíl svého dlouhého putování.

Přicházel z dálky, z veliké dálky tisíců verst*, vydán tolika nebezpečím, jimž čelil svou statečností, jež překonal svým duchem a zmohl svou osvědčenou silou a vytrvalostí. Prchaje dva měsíce, mířil k západu, přes nekonečné stepi a za cenu namáhavých zacházek, aby unikl hlídkám kozáků. Překonával hrbolaté a křivolaké průsmyky vysokých hor a odvážil se proniknout až do středních krajů ruské říše, kde tak úzkostlivě bdí ruská policie! Zázračně unikl setkáním, která by ho patrně stála život, a konečně mohl zvolat:

„Livonské hranice... hranice!“

Leží tam vpředu pohostinný kraj, zem, do níž se vrací po dlouhých letech, nemaje se čeho bát, rodná země, zaručující mu jistotu, kde ho očekávají přátelé a rodina, žena a děti, připraveni přivítat jej doma?

Nikoliv! Tím krajem projde pouze jako uprchlík. Pokusí se dostat do nejbližšího přístavu. Vynasazí se, aby vstoupil na loď a nevzbudil podezření. Nebude v bezpečí dříve, než livonské břehy zmizí z obzoru.

„Hranice!“ řekl. Ale jaké to byly hranice, když je nestanovila žádná řeka, žádné vyčnívající horské pásmo ani hluboké lesy? Tvořila je jen smluvní čára bez jakéhokoliv zeměpisného označení....

Byly to hranice, které oddělovaly od ruské říše tři gubernie, Estonskou, Livonskou a Kuronskou, jimž se říká společným jménem Baltské kraje. A v místě, kde stál, tato hraniční čára dělila od jihu k severu povrch, v zimě pevný, v létě tekutý, hladinu Pejpuského jezera.**

Kdo byl ten asi pětaticetiletý uprchlík vysoké postavy, urostlý a ramenatý, s jistou chůzí? Zpod čepice, stažené do vou-

*) Stará ruská délková míra, cca 1067 metrů

**) Čudské jezero, nacházející se na hranici Estonska a Pskovské oblasti Ruska

saté tváře, vyčnívaly světlé vlasy a mezi nimi bylo možné zahlédnout dvě jiskrné oči, nezkalené ledovým větrem. Kolem beder měl opasek se širokými záhyby, skrývající tenký dlouhý kožený váček, v němž byly uloženy všechny jeho peníze, pár papírových rublů, jež mu zbyly a s nimiž už dlouho nevystačí. Jeho cestovní výstroj doplňoval ještě šestiranný revolver, nůž, zastrčený v kožené pochvě, brašna, obsahující zbytek potravin, čutora napůl plná vodky a silná hůl.

Brašna, čutora i váček pro něj nebyly tak cenné jako zbraně, které byl odhodlán použít, kdyby na něj zaútočila divoká zvěř anebo policisté. Proto také cestoval jen v noci a toužil dostat se nespátněn do některého z přístavů na baltském pobřeží nebo ve Finském zálivu.

Při jeho dobrodružném putování mu zatím přálo štěstí, i když neměl „podorožnou“, doklad, který vydávaly vojenské úřady a bez nějž nebylo možné cestovat dostavníky poštovní služby carského Ruska. Vydrží mu jeho přízeň, až dorazí k pobřeží, kde je přísnější dohled? Nepochyboval, že zpráva o jeho útěku už byla rozeslána a bylo po něm vyhlášeno pátrání.

Na Pejpuské jezero, dlouhé asi sto dvacet kilometrů a široké šedesát, přicházeli v letním období rybáři těžít z jeho vod plných ryb. Pluli na těžkých loďkách, neuměle sbitých z hrubě otesaných kmenů a špatně ohoblovaných prken, nazývaných strugy. Tyto loďky dopravují po přirozených jezerních průplavech náklady obilí, lnu a konopí do blízkých městeček a dále do Řižského zálivu. Nyní byla hladina jezera po kruté zimě, panující v této zeměpisné šířce, ještě zamrzlá a vrstva ledu byla natolik silná, že by unesla dělostřelecký pluk. Tvořila širokou, bílou pláň, zatarasenou ohromnými krami tam, kde vytékají řeky.

Uprchlík kráčel jistě. Znal zdejší krajinu a věděl, kudy jít, aby se dostal před svítáním na západní břeh.

„Jsou teprve dvě hodiny po půlnoci,“ řekl si, „ještě asi dvacet kilometrů a najdu tam snad nějakou rybářskou chatrč, opuštěné stavení, kde si odpočinu až do večera... Teď už vím, kde jsem.“

Zdálo se, že zapomněl na únavu a vrátila se mu sebedůvěra. Kdyby mu snad policisté přišli nešťastnou náhodou na stopu, kterou ztratili, dokázal by jim uniknout.

Měl strach, aby ho nezastihl východ slunce, dřív než přejde Pejpuské jezero, a napjal poslední síly. Posilnil se pořádným douškem vodky z čutory a dal se do rychlejší chůze bez oddechu a odpočinku. Ve čtyři hodiny ráno na obzoru před sebou uviděl stromy, vystupující ze tmy, ojíněné borovice a břízy zkřehlé mrazem.

Tam byla pevná půda. Tam bude více v bezpečí. Livonská hranice protíná Pejpuské jezero, takže není střežena celníky. Strážní stanoviště celních dozorců jsou umístěna na západním břehu, kam v letním období připlouvají strugy.

Uprchlík o tom věděl a nebyl tedy překvapen, když uviděl matně zářit světlo, které žlutavě proráželo mlhou.

„Hýbe se to světlo, nebo nehýbe?“ řekl si, když se zastavil u jednoho z ledových balvanů, rozestých kolem.

Změní-li světlo místo, vychází z lucerny nesené v ruce hlídkou při noční obchůzce. Jestliže světlo místo nezmění, osvětluje vnitřek některé ze strážnic, protože rybářské chatrče touto roční dobou ještě zejí prázdnotou. Opatrnost tedy přikazovala dát se vpravo nebo vlevo, aby jej zmíněná hlídka nespátřila.

Uprchlík zamířil vlevo, tam, kde se skrze mlhu, kterou nadzvedával ranní vánek, stromy zdály být hustější. Snad mu poskytnou útočiště, a kdyby byl pronásledován, bude mít větší šanci uprchnout.

Udělal asi padesát kroků, když vpravo od něj zaznělo řízné „Kdo je to?“

Slova, pronesená se silným germánským přízvukem, nevěstila nic dobrého.

Uprchlík neodpověděl. Lehl si rychle na led, a udělal dobře. Téměř ihned třeskl výstřel, a kdyby nebyl tak opatrný, zasáhla by jej kulka přímo do prsou. Celníci ho bezpochyby zpozorovali: výstřel svědčil o tom, že ho nepovažují za pouhý přelud.

Byla to jedna z hlídek Pejpuského jezera, chudáci ve stejno-kroji, jehož barva přecházela z nazelenalé do žlutavé, ochotní přijmout úplatek, aby si přilepšili k ubohému žoldu, který jim moskevský celní úřad vyplácel. Byli dva a vraceli se na své stanoviště, když se jim zdálo, že vidí mezi balvany jakýsi stín.

„Víš jistě, že tam někdo byl?“ řekl jeden.

„Ano,“ odpověděl druhý, „byl to nějaký podloudník, který se pokoušel dostat do Livonska.“

„Nebyl by první ani poslední tuhle zimu. Myslím ale, že nám unikl.“

„V takové mlze je těžké mířit přesně,“ odpověděl ten, který vystřelil. „Škoda. Podloudník má u sebe vždy plnou čturu. Byli bychom se rozdělili jako dobří přátelé.“

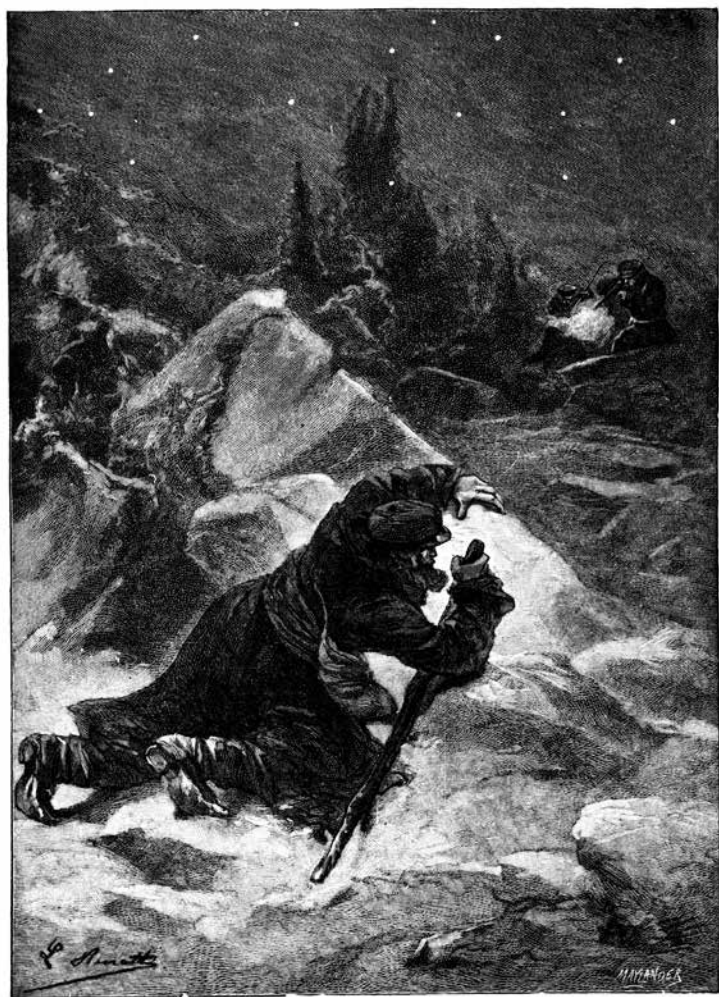
„A trochu se zahřáli!“ dodal druhý.

Oba muži se ještě chvíli rozhlíželi kolem s nadějí, že si budou moci dopřát doušek vodky, ale brzy své úsilí vzdali.

Uprchlík počkal, až se vzdálí, potom se zvedl a pokračoval dál po břehu. Ještě před svítáním dorazil k opuštěné chatrči, vzdálené tři kilometry jižním směrem od celní strážnice.

Opatrnost mu velela, aby se měl na pozoru, aby byl ve střehu, kdyby se někdo blížil, a mohl uprchnout, kdyby celní strážníci pátrali v okolí chýše. Byl ale natolik unavený, že se nedokázal ubránit spánku. Natáhl se v koutě, zabalil se do svého kaftanu a tvrdě usnul.

Když se probudil, byly tři hodiny odpoledne. Měl štěstí, že o něj strážníci ztratili zájem a dále po něm nepátrali. Uprchlík

Téměř ihned třeskl výstřel...

si mohl blahopřát, že vyvázl z prvního nebezpečí, v němž se při svém návratu domů ocitl.

Najedl se a přitom zjistil, že mu docházejí zásoby jídla. Bude je muset při nejbližší příležitosti doplnit, a také vodku v čtuře, kterou vypil do poslední kapky.

„Sedláci mi nikdy neodmítli pomoci,“ řekl si, „a ti livonští se jistě zachovají stejně.“

Mohl jen doufat, že ho zlý osud nezavane ke krčmáři německého původu, který by Rusa neobsloužil.

Zatím se nemusel nikoho doprošovat. Zbývalo mu ještě pár rublů, za něž mohl pořídit, co potřeboval, až k cíli cesty, alespoň v Livonsku. Kde ale vezme peníze na to, aby se dostal na loď, která ho dopraví do některého z přístavů na pobřeží ve Finském zálivu anebo v Baltském moři, dříve než ho dopadnou?

V sedm hodin večer, když se dostatečně setmělo, vyšel z chatrče. Jižní vítr vanoucí během dne přinesl oteplení a sníh jevil známky tání.

Krajina měla stále stejný ráz. Byla rovná, kam až oko dohlédlo, jen na severovýchodě se zdvíhala mírná pahorkatina ne vyšší než sto až sto padesát metrů. Tyto širé pláně nepůsobily pěšímu obtíže při cestování, jedině že by se oblevou stala půda načas neschůdnou, což se mohlo stát. Proto bylo důležité dostat se do přístavu, a kdyby se ledy předčasně zdvihly, tím lépe, protože by lodě opět mohly vyplout.

Asi patnáct verst od Pejpuského jezera leželo městečko Ecks, k němuž uprchlík dorazil hned po šesté hodině ranní, ale opatrně se mu vyhnul. Vystavil by se nebezpečí, že po něm policisté budou požadovat listiny, což by bylo velmi choulostivé. Tady nebylo radno hledat útočiště. Ten den strávil v opuštěném stavení, vzdáleném asi kilometr, a v šest večer se opět vydal na cestu. Zabočil jihozápadně a po jedenácti kilometrech chůze dorazil k řece Embach, protékající Virejerským jezerem.

Tam pak, místo aby se pustil olšovými a javorovými hájky, rostoucími na březích, uznal uprchlík za vhodnější jít po jezeře, o němž byl přesvědčen, že ho ještě unese.

Z podmračené oblohy se spustil poměrně prudký déšť a sníh na zamrzlém jezeře rychle tál. Nebylo pochyby o tom, že brzy přijde obleva a ledy začnou pukat.

Uprchlík přidal do kroku, aby přešel jezero ještě před svítáním. Za noc tak bude mít v nohách už dobrých třiapadesát kilometrů. Po tak dlouhé a vyčerpávající cestě – zatím nejdelší, jakou najednou urazil – bude potřebovat alespoň den zaslouženého odpočinku.

Že se dalo do deště, byla mrzutá věc. V mrazu a za sucha by se šlo pohodlněji a rychleji. Pravda, na ledu se nohy měly ještě o co opřít, na rozdíl od blátivého břehu, ale pukliny a tlumené praskání prozrazovaly, že led už dlouho nevydrží. Představa, že by musel na druhý břeh doplavat a razit si přitom cestu mezi ledovými krami, ho hnala vpřed. Těsně upjatý kaftan jej chránil před větrem. Díky dobrým botám, které si nedávno pořídil a z opatrnosti opatřil hrubými cvoky, kráčel jistě a ani se nemusel ujišťovat, zdali jde dobře, protože Embach jej vedl přímo k cíli.

Ve tři hodiny ráno měl za sebou dvacet kilometrů. Za dvě hodiny, které zbývají do svítání, už bude na břehu a najde si nějaké místo, kde si bude moci odpočinout. Hledat útulek v nějaké vesnické hospodě nebude třeba, zásoby potravin mu ještě jeden den vydrží. Věděl, že v lesích, které obklopují severní stranu Vircjervského jezera, jsou chýše dřevorubců, v zimě neobývané. Jistě tam najde trochu uhlí a suchého dříví, aby si mohl rozdělat oheň a trochu se zahřát, na těle i na duchu. S tím, že by ho prozradil dým, si v této roční době nemusel dělat starosti.

Zima byla toho roku obzvlášť tuhá, ale k uprchlíkovi byla příznivá.

Hodinu nato uslyšel zavytí, jen pár set metrů před sebou.

Zůstal stát a naslouchal. Možná se mu to jenom zdálo.

Vytí se ozvalo znovu, a tentokrát se k němu přidaly další hlasy. Byli to vlci, možná celá smečka. Zřejmě ucítili přítomnost lidského tvora.

Věděl, co to znamená: když na člověka zaútočí hladový vlk, stačí se po něm ohnat holí, ale když je těch hladových vlků víc, je velice obtížné je zahnat, i když má člověk k dispozici revolver. Ledaže by všechny rány našly svůj cíl.

Na to, že by se před nimi někde ukryl, nemohl spoléhat. Břehy Embachu byly nízké a holé, bez stromů, do jejichž větví by mohl vyšplhat. Vlíčí smečka byla navíc už velmi blízko, nejspíš se pustila na led.

Uprchlík se rozběhl, co mu síly stačily. Brzy mu však bylo jasné, že divokým šelmám neunikne. Už je měl v patách. Zastavil se, odhodlán čelit jejich útoku. Ve tmě před sebou viděl jejich planoucí oči, připomínající žhavé uhlíky. Oči vyhladovělých šelem, lačnicích po kořisti, kterou měly na dosah.

S revolverem v jedné a holí v druhé ruce se uprchlík obrátil. Střílet nechtěl, aby na sebe neupozornil policejní hlídku, která mohla kontrolovat břeh. Vůdce smečky se po něm vrhl, ale podařilo se mu ho srazit holí k zemi. To však neodradilo ostatní. Ještě stačil zasadit ránu druhé šelmě, ale zlomil přitom hůl.

Dal se znovu na útěk, a když se vlci stále hnali v jeho šlépějích, znovu se zastavil a čtyřikrát vystřelil.

Dvě šelmy, smrtelně zraněné, padly na led, zbrceny svou krví, ale poslední dvě kulky, vypálené nazdařbůh, minuly cíl.

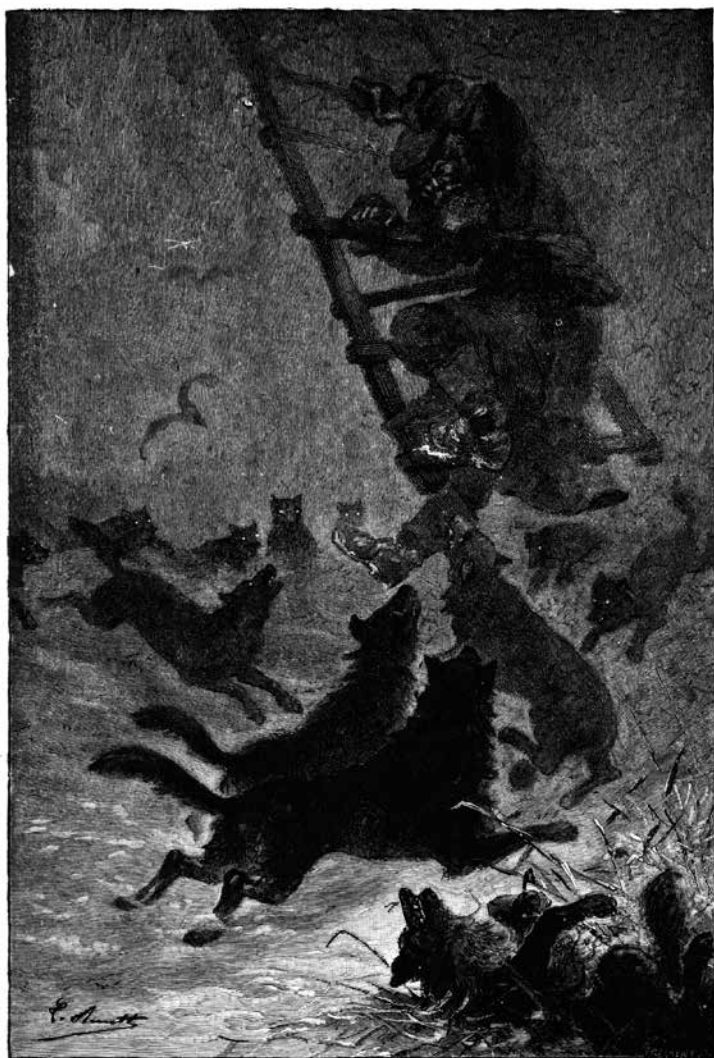
Neměl čas znovu nabít, vlci mu už byli opět v patách. Chňapali po jeho kaftanu a trhali jej na kusy stejně zuřivě, jako on odrážel útok údery revolveru. Cítil jejich horký dech. Odmítal si připustit, že by nastala jeho poslední hodinka. Teď to přece nevzdá, po všech těch prožitých útrapách a nebezpečích, jež musel překonat, aby se mohl vrátit do své rodné vlasti.

Konečně se s prvním zábleskem slunce objevil konec jezera. Přestalo pršet a celý kraj byl zahalen lehkou mlhou. A z té mlhy vyrůstal jakýsi žebřík. Uprchlík nepřemýšlel, kde se tam vzal, nepátral po jeho účelu ani stabilitě. Jestli se mu podaří na něj vylézt, bude v bezpečí.

Žebřík se dolním okrajem nedotýkal země, jako by byl na něčem zavěšen. Jeho horní okraj se ztrácel v mlze. Uprchlík vyskočil na nejnižší příčku a šplhal vzhůru. Ještě ucítil, jak se mu jeden z vlků zakousl do boty a ukořistil alespoň kousek kůže. Pořád však neměl vyhráno. Žebřík se pod jeho vahou houpal, jak po něm stoupal. Co když spadne? Pak ho vlci rozsápou zaživa.

Ale žebřík vydržel a on vylezl na poslední příčku jako hlídač strážního koše plavidla. Tam vyčníval konec jakéhosi trámu, na který mohl rozkročmo usednout.

Vlci se jen neradi vzdávali své kořisti. Divoce vyli a vyskakovali na žebřík, ale uprchlík věděl, že je v bezpečí.

Ještě ucítil, jak se mu jeden z vlků zakousl do boty...

II. KAPITOLA

Slovan pomáhá Slovanovi

Trám, na kterém seděl, byl ve skutečnosti náboj kola, k němuž vedly další tři podobné žebříky – ve skutečnosti čtyři lopatky větrného mlýna stojícího na pahorku nedaleko místa, kde se Embach napájí vodami jezera. Šťastnou náhodou mlýn v tuto roční dobu nepracoval.

Mohlo se ale stát, že s denním úsvitem by se stroj začal pohybovat, kdyby vál silnější vítr. V tom případě by bylo nesnadné udržet se tam. Kromě toho by ho spatřil mlynář, kdyby přišel vytáhnout lopatkové plachty a uvést do pohybu vnější páku.

Slézt zpátky dolů nepřicházelo v úvahu. Zbývala tedy jediná možnost: dostat se dovnitř mlýna, snad opuštěného, strávit tam celý den a večer se znovu vydat na cestu. Posunul se tedy až ke střeše a dostal se k vikýři, kterým se vystrkovala zarážecí páka.

Mlýn měl podle tamějšího zvyku kulatou střechu podobnou přilbě bez hledí. Střecha se točila uvnitř na jakýchsi kladkách, jimiž bylo možné řídit stroj podle směru větru. Hlavní dřevěné stavení stálo na zemi, a ne jako většina holandských mlýnů na střední ose, a vcházelo se do něho dvojími dveřmi, které stály proti sobě.